

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 9 ต.ค. 2555	20	764	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

อาณาจักร ล้านนาไทย

พระ

ญามังราย ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์มังรายสร้างเวียงกุมกาม (ปัจจุบันอยู่ในเขตท้องที่หมู่ 11 ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่) ริมฝั่งแม่ระมิงค์ เมื่อ พ.ศ.1837 ต่อมาทรงสร้างเมืองนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ พ.ศ.1839 โดยเชิญพระสหายคือพ่อขุนรามคำแหงแห่งเมืองสุโขทัยและพระญางำเมืองแห่งเมืองพะเยา เป็นที่ปรึกษาวางผังเมือง

อาณาจักรล้านนาได้แผ่แสนยานุภาพไปถึงแพร่ น่าน พิชญโลก มีอารยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ภาษาพูดเป็นของตนเอง พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในรัชสมัยพระญากือนาและพระเจ้าติโลกราช แต่หลังจากสิ้นรัชสมัยพระเมืองแก้ว กษัตริย์องค์ที่ 14 แห่งราชวงศ์มังรายแล้ว เชียงใหม่เริ่มเสื่อมลงจนถึงยุคของพระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ในช่วงเวลานี้เองที่พระเจ้าบุเรงนองกษัตริย์พม่าสามารถเข้ายึดเมืองเชียงใหม่ได้ในปี พ.ศ.2101 แต่ยังมี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	-9 ต.ค. 2555	20	7642	5

คงให้พระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ปกครองเชียงใหม่ในฐานะเจ้าประเทศราช
ต้องส่งส่วยและต้นไม้ทองคำต้นไม้เงินเป็นบรรณาการ ให้กองทหารพม่า
10,000 นายกำกับการบริหารราชการแผ่นดิน

ล้านนาภายใต้การปกครองของพม่า ในปี พ.ศ.2107 พม่าปลด
พระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ จากราชบัลลังก์ แล้วแต่งตั้งพระนางวิสุทธิเทวี
ขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองนคร แต่เมื่อพระนางสวรรคตลง พม่าจึงได้แต่งตั้งเจ้า
นายและข้าราชการของพม่ามาปกครองเชียงใหม่อีก 17 คน รวมเป็น
เวลานานถึง 216 ปี ช่วงเวลานี้เชียงใหม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจทั้งของ
พม่าและกรุงศรีอยุธยา (รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช)

ชาวล้านนาได้พยายามรวบรวมกำลังเพื่อเป็นอิสระจากพม่า
หรือเพื่อ “ฟื้นฟู” พระญาสุลวะฤๅไชยนามเดิม “หนานทิพย์ช้าง” ขั
บไล่กองกำลังพม่าออกจากวัดพระธาตุลำปางหลวงและได้ครองเมืองลำปาง

เมื่อ พ.ศ.2275 ต่อมาพม่าสามารถยึด
ลำปางคืนได้และแต่งตั้งเจ้าชายแก้วบุตรพระ
ญาสุลวะฤๅไชย ไปครองนครลำปาง ในปี พ.ศ.
2307

พม่าซึ่งรักษาเมืองต่างๆ ได้ทำการ
กดขี่ข่มเหงชาวล้านนา เกณฑ์ไพร่พลไปทำ
สงคราม เรียกเก็บทรัพย์สินและเสบียงอาหาร
สร้างความเจ็บแค้นไม่พอใจแก่ขุนนางเป็น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	-9 ต.ค. 2555	20	7642	5

อย่างมาก ชาวเมืองลันนาจึงได้พยายามลุกขึ้นกอบกู้เอกราชของตน แต่เนื่องจากขาดกำลังจึงทำการไม่สำเร็จ กระทั่งปี พ.ศ.2314 พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ยกกองทัพมาตีเชียงใหม่ พระญ่าบ้านจิงชักชวนเจ้า กาวีละบุตรเจ้าฟ้าชายแก้วแห่งนครลำปางเข้าร่วมกองทัพไทยขับไล่ พม่าออกจากลันนา จนสามารถขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงใหม่ได้ใน พ.ศ.2319

พระเจ้ากรุงธนบุรี จึงทรงแต่งตั้งพระญ่าบ้านเป็นพระยา วชิรปราการครองนครเชียงใหม่ และทรงแต่งตั้งเจ้ากาวีละเป็นพระยา กาวีละครองนครลำปาง โดยให้ขึ้นกับกรุงธนบุรี แต่พม่าไม่ละความ พยายาม ยกทัพมาตีเชียงใหม่หลายครั้ง

จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งให้พระยา กาวีละเจ้าผู้ครองนคร ลำปางเป็นพระยา วชิรปราการ สืบต่อจากพระญ่าบ้าน เป็นเจ้า หลวงเชียงใหม่องค์ที่ 1 ต้นราชวงศ์ทิพย์จักรหรือต้นราชวงศ์ของเจ้า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 9 ต.ค. 2555	20	7642	5

เชียงใหม่ในช่วงเวลานั้นจึงมีฐานะเป็นหัวเมือง
ประเทศราชของสยาม เจ้าเมืองมีอำนาจสิทธิ์ในการ
ปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรมประเพณี
เยี่ยงพระมหากษัตริย์ รัฐบาลกรุงเทพฯกำหนดหน้าที่
ของเจ้าผู้ครองนครในล้านนาไว้ 4 ประการ คือ ช่วย
ป้องกันพระราชอาณาเขต ช่วยขยายพระราชอาณาเขต
ช่วยเหลือในการสงครามและส่งเครื่องราชบรรณาการ
และต้นไม้เงินต้นไม้ทองทุก 3 ปี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒9 ต.ค. 2555	20	7642	5

นายฝ่ายเหนือสายสกุล “เจ้าเจ็ดตน” บุตรหลาน พระยาสุระฤาไชย
ที่ปกครองเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนและลำปาง

เชียงใหม่ในช่วงเวลานั้นจึงมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราช
ของสยาม เจ้าเมืองมีอาญาสิทธิในการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา
และวัฒนธรรมประเพณี เยี่ยงพระมหากษัตริย์ รัฐบาลกรุงเทพฯ
กำหนดหน้าที่ของเจ้าผู้ครองนครในล้านนาไว้ 4 ประการ คือ ช่วย
ป้องกันพระราชอาณาเขต ช่วยขยายพระราชอาณาเขต ช่วยเหลือใน
การสงครามและส่งเครื่องราชบรรณาการและต้นไม้เงินต้นไม้ทองทุก 3
ปี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่
5 ภายหลังการทำสนธิสัญญาเชียงใหม่กับอังกฤษเมื่อ พ.ศ.2416 รัฐบาล
ได้ส่งข้าราชการมาควบคุมดูแล แนะนำ ประสานงานให้เจ้าผู้ครอง
นครเชียงใหม่ปฏิบัติตามสนธิสัญญา อำนาจของเจ้าผู้ครองนคร
เชียงใหม่เริ่มลดลงจนถึงเจ้าหลวงองค์สุดท้ายคือเจ้าแก้วนรวิชัย เชียงใหม่
จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

จักรพงษ์ กำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th